

Inspectie van het Onderwijs
*Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap*

**RAPPORT KWALITEITSONDERZOEK IN HET KADER VAN DE PILOT
WAARDERINGSKADER MBO16**

SOMA COLLEGE

Onderzoek uitgevoerd:	April 2015
Conceptrapport verzonden op:	22 juli 2015
Rapport vastgesteld te Utrecht op:	12 oktober 2015

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	2
Leeswijzer	3
1. Oordelen en bevindingen: instellingsniveau	5
2. Oordelen en bevindingen: Opleiding Machinist (bbl)	9
Bijlage I Onderwijsresultaten	14
Bijlage II Toelichting normering.....	22

Samenvatting

In april 2015 voerden wij een onderzoek uit in het kader van de pilot waarderingskader mbo16. Naast onderzoek op het niveau van de instelling is de bbl opleiding Machinist onderzocht.

Instellingsniveau

- Het SOMA College kenmerkt zich als een vak- en resultaatgerichte organisatie. De instelling toont ambitie en stuurt met effect op onderwijsresultaten. De onderwijsresultaten zijn al jarenlang hoog. Het beroepsgericht leren krijgt een goede invulling door de uitstekende leeromgeving waarin het toekomstige beroep duidelijk herkenbaar is.
- De instelling heeft een duidelijke visie en ambitie op het terrein van de eigen onderwijskwaliteit geformuleerd. Een belangrijk doel daarbij is dat de instelling de ontwikkeling van de student in het onderwijs meer centraal wil stellen. De instelling kent een duidelijke kwaliteitszorgcyclus waar instellingsbreed invulling aan wordt gegeven. Het vergroten van kwaliteitsbewust handelen van de onderwijsteams is een belangrijke uitdaging in de ontwikkeling van het SOMA College.
- De onderwijsresultaten op instellingsniveau zijn hoog en stabiel met een gemiddeld jaar- en diplomaresultaten van boven de 80 procent. Ten opzichte van het landelijk beeld doet het SOMA College het goed. Het SOMA College stuurt op de onderwijsresultaten en hanteert streefnormen die hoger liggen dan de norm die de inspectie hanteert.
- De financiële risicoanalyse geeft geen aanleiding tot het aanpassen van het financiële continuïteitstoezicht. Het basisarrangement wordt gehandhaafd.

Opleidingsniveau, Opleiding Machinist bbl

- De opleiding Machinist bbl heeft voldoende onderwijskwaliteit. Het team stuurt gericht op het behalen van het diploma door de studenten en de opleiding kent weinig uitval.
- Het programma van de opleiding is adequaat ontwikkeld en kent een duidelijke structuur en samenhang in het onderwijs, de beroepspraktijkvorming en de examinering. Studenten leren veel in de praktijk. Het onderwijsteam zou in de onderwijsweken nadrukkelijker de verbinding naar het geleerde in de beroepspraktijk kunnen leggen en integreren in de lessen en het onderwijsprogramma.
- De docenten zijn betrokken en de studenten zijn tevreden over de vakkennis van docenten. Een belangrijke uitdaging in de ontwikkeling van het team is het volledig benutten van het potentieel in ontwikkelingsmogelijkheden van studenten en het bieden van maatwerk in het programma, in de lessen en in de begeleiding om de studenten meer te stimuleren om bovengemiddeld te presteren.
- De evaluatie en verbetering zijn voldoende, omdat het team een duidelijke kwaliteitszorgcyclus kent waarvan we, vooral ook bij onderwijsresultaten effecten zien. De kwaliteitscultuur is voldoende, maar er zijn aandachtspunten voor verbetering als het gaat om kwaliteitsbewust handelen van de teamleden.

Leeswijzer

Inleiding

Uw instelling heeft geparticipeerd in de pilot Toezichtkader 2016: het concept waarderingskader is in mei getoetst in een onderzoek op het niveau van de instelling en bij het kwalificatiedossier Machinist.

Bij de ontwikkeling van het nieuwe toezicht is op verschillende niveaus invulling gegeven aan de kamerbrief van 28 maart 2014 (Toezicht in transitie) waarin de minister aangeeft dat het tijd is om te werken aan verdere verbeteringen, en om de verbetercultuur in het mbo te versterken nu de basis steeds verder op orde komt. Voor de pilot betekent dat het volgende:

- het pilotonderzoek is uitgevoerd op basis van het nieuwe concept waarderingskader waarin o.a. meer aandacht is voor het beroepsgerichte karakter van het mbo;
- er is mogelijkheid voor meer differentiatie in onze oordelen, naast voldoende en onvoldoende geven we ook 'goed' op het niveau van de standaard;
- het onderzoek is uitgevoerd op een hoger aggregatieniveau dan het opleidingsniveau, namelijk het niveau van het kwalificatiedossier;
- de context en ontwikkelingsfase van de kwaliteitszorg van de instelling komen meer tot uiting in onze rapporten.

Het onderzoek

Zoals ook de reguliere inspectieonderzoeken, bestond het pilotonderzoek uit onderdelen die instellingsbreed zijn onderzocht, en onderdelen die zijn onderzocht bij één of meerdere opleidingen. In de pilot zijn voor dit opleidingsdeel kwalificatiedossiers geselecteerd, en zijn de onderliggende opleidingen onderzocht.

Aan de hand van het nieuwe waarderingskader zijn op instellingsniveau de volgende kwaliteitsgebieden onderzocht:

1. Onderwijsresultaten (gebied 1, standaard 1.1);
2. Kwaliteitszorg en ambitie (gebied 5);
3. Financieel beheer (gebied 6).

Voor het kwaliteitsgebied onderwijsresultaten geldt dat het grootste deel van de informatie die de instelling betreft in de bijlage te vinden is. Het gaat om informatie die vooral informerend en niet oordelend is ingezet in het onderzoek. Bovendien is het een eerste kennismaking met de nieuwe indicatoren voor de onderwijsresultaten.

Op de standaarden in het gebied kwaliteitszorg en ambitie hebben we besloten geen oordelen te geven. De omvang van het onderzoek was bij de meeste onderzoeken te beperkt om op instellingsniveau een uitspraak te doen. We hebben daarin één lijn getrokken. Wel wordt toegelicht wat we hebben gezien bij de opleidingen en wat daar goed gaat en wat beter kan of moet.

Het onderzoek is verder uitgevoerd bij het kwalificatiedossier Machinist. De opleidingen worden aangeboden in een bol en een bbl-variant, die door twee verschillende teams worden uitgevoerd. Wij onderzochten alleen de bbl-variant.

Het kwalificatiedossier Machinist kent zes uitstroomrichtingen, waarvan het SOMA College er drie aanbiedt: wegebouw, grondverzet en hijswerk.

Op het niveau van het kwalificatiedossier zijn de volgende kwaliteitsgebieden onderzocht:

1. Onderwijsresultaten (gebied 1, standaard 1.1);
2. Onderwijsproces (gebied 2)
3. Examinering en diplomering (gebied 3)
4. Schoolklimaat en veiligheid (gebied 4)
5. Kwaliteitszorg en ambitie (gebied 5)

Het eindoordeel voor de opleidingen en/of het kwalificatiedossier is gebaseerd op de oordelen op de kwaliteitsgebieden 1 tot en met 4. Zie voor een verdere toelichting op de normering bijlage II.

Rapportage

De rapportage kent een andere opbouw dan onze rapporten naar aanleiding van het onderzoek naar de Staat van de Instelling. Het pilootrapport start met een samenvatting. Vervolgens wordt de hoofdconclusie gegeven op het niveau van de kwaliteitsgebieden. In hoofdstuk 2 en 3 onderbouwen we vervolgens uitgebreider per kwaliteitsgebied de oordelen op de standaarden, respectievelijk op het niveau van de instelling en van de opleidingen in het kwalificatiedossier.

Idee is dat de samenvatting (ook) bedoeld is voor ouders, studenten en andere belanghebbenden en een totaalbeeld geeft van het onderzoek. Docenten, management en college van bestuur vinden daarnaast de meer uitgebreide conclusies en onderbouwing daarvan in twee delen: een hoofdconclusie waaruit ook de verbanden tussen de onderlinge kwaliteitsgebieden blijken, en de meer gedetailleerde bevindingen per standaard.

Vervolg

In september volgt tot slot de bespreking van het conceptrapport. Op basis van het conceptrapport wordt met de teams, en met (vertegenwoordigers van) het management en het college van bestuur gesproken over de inhoud van het rapport. We geven een toelichting op onze oordelen en gaan het gesprek daarover aan. Daarnaast bespreken we de (schaduw)proportionaliteit en geven we feedback op de plannen van de instelling om zich te verbeteren.

1. Oordelen en bevindingen: instellingsniveau

In dit hoofdstuk geven we de oordelen en bevindingen weer van het onderzoek op instellingsniveau. Onderzocht zijn de kwaliteitsgebieden onderwijsresultaten, kwaliteitszorg en ambitie, en financieel beheer.

Achtergrond

Het SOMA College is een vakinstelling met ongeveer 900 studenten en 9 opleidingen. De instelling heeft onderwijslocaties in Harderwijk en Holten.

Onderwijsresultaten

De onderwijsresultaten op instellingsniveau zijn hoog en stabiel met een gemiddeld jaar- en diplomaresultaten van boven de 80 procent. Ten opzichte van het landelijk beeld doet het SOMA College het goed. Het SOMA College stuurt op de onderwijsresultaten en hanteert streefnormen die hoger liggen dan de norm die de inspectie hanteert.

In de pilot zijn naast de reguliere indicatoren jaar- en diplomaresultaat ook andere indicatoren geïntroduceerd. Tijdens het onderzoek zijn de resultaten besproken, en is ook in meer evaluatieve zin aan de orde geweest of de instelling de nieuwe indicatoren en het niveau waarop deze worden gepresenteerd, zinvol vindt. De uitwerking ervan treft u aan in de bijlage, omdat het gaat om relatief veel informatie die vooral informerend en niet oordelend is ingezet in het onderzoek. Bovendien is het een eerste kennismaking met de nieuwe indicatoren voor de onderwijsresultaten.

Kwaliteitszorg en ambitie

Het SOMA College toont ambitie en stuurt met effect op onderwijsresultaten. De instelling kent een duidelijke kwaliteitszorgcyclus. Deze cyclus start met de instellingsbrede doelen zoals verwoord in het strategisch plan en de kadernota die vervolgens een doorvertaling krijgen in de teamplannen. De instelling beoordeelt daaropvolgend de onderwijskwaliteit van haar opleidingen aan de hand van zelfevaluaties en audits. De uitkomsten van zelfevaluaties, resultaatanalyses, monitoringsgegevens en periodieke audits worden gebruikt bij het formuleren van verbeteringen. Het doorlopen van de cyclus wordt inhoudelijk en procesmatig ondersteund door de inzet van taakgroepen op aspecten van onderwijsproces en kwaliteitsborging. Hiermee wordt beoogd de onderlinge samenhang in aanpak bij de teams te vergroten. Management en docenten gaven aan dat de opbrengsten van de taakgroepen nu wisselend waren en dat de aanpak geëvalueerd zou gaan worden.

Het SOMA College heeft een duidelijke visie op en ambitie om de onderwijskwaliteit van alle opleidingen op een hoger plan te brengen. Dit is o.a. neergelegd in de onderwijsvisie, de strategische notitie over wat (excellente) kwaliteit is en in een groot aantal projecten in het jaarplan onderwijs. Een belangrijke rode draad in de plannen is dat het SOMA College als doel heeft om de ontwikkeling van de student in het onderwijs centraal te stellen. Wij hebben door

het grote aantal thema's in het jaarplan onderwijs wel vragen ten aanzien van de samenhang tussen de thema's en of er voldoende sturing op het resultaat van de verbeteringen en innovaties gegeven kan worden.

De teams beschikken over voldoende sturingsinformatie om de kwaliteit van hun opleidingen te beoordelen en bij te kunnen sturen. Bij het beoordelen van de onderwijskwaliteit constateert het SOMA College zelf dat de zelfevaluaties nog niet voldoende kritisch en nog te instrumenteel worden ingevuld. In onze beoordeling van de zelfevaluaties zien we verschillen in de wijze waarop de beoordelingen onderbouwd worden. Wat opvalt is dat niet in alle gevallen de zelfevaluatie zich richt op het effect van het eigen handelen door het team, maar vooral de activiteiten zelf (bijvoorbeeld in het kader van studieloopbaanbegeleiding) beschrijft als onderbouwing van de beoordeling. Hiermee is echter geen sprake van een kritische reflectie en beoordeling op het eigen handelen en bestaat het risico dat tekortkomingen niet worden opgemerkt en vervolgens worden bijgesteld. Ook ondersteunt deze werkwijze niet het nagestreefde kwaliteitsbewustzijn ten aanzien van het eigen handelen bij de teams. De periodieke audits zijn daarentegen voldoende kritisch en kunnen behulpzaam zijn voor de verbetering van de zelfevaluaties en het gebruik daarvan bij de teams.

De kwaliteitscultuur van het SOMA College is voldoende ontwikkeld. We zien in alle lagen grote bereidheid om gezamenlijk het onderwijs te verbeteren. Het management van de instelling is kwaliteitsbewust en is actief betrokken om de kwaliteitszorg verder te ontwikkelen en te verbeteren. Het management weet daarbij de voortgang in de eigen ontwikkeling te benoemen en is daar transparant en kritisch over. De "professionele" kwaliteitscultuur zoals de instelling die beoogt, is instellingsbreed nog groeiende. Het vergt naar ons oordeel onderwijskundig leiderschap om de gewenste kwaliteitscultuur ook in de teams gemeengoed te laten worden. De duidelijke visie en daarvan afgeleide ambities ten aanzien van onderwijskwaliteit, zoals verwoord in de onderwijsvisie, het jaarplan onderwijs en in de strategische notitie over (excellente) kwaliteit, vindt bijvoorbeeld nog onvoldoende breed weerklank binnen de teams. We constateren verder ook dat de kwaliteitsborgingscyclus nog van enkele sleutelfiguren is, terwijl SOMA College daarmee een ander doel heeft. De instelling vindt immers de kwaliteitszorg een samenstel van regels, procedures en instrumenten enerzijds en de intrinsieke motivatie en opvattingen van medewerkers over het leveren van kwaliteit anderzijds. Treffend verwoord in de notitie tussen "maakbaarheid" en "raakbaarheid". Wanneer de instelling erin slaagt om de eigenaarschap voor kwaliteitszorg breder te trekken dan enkel de sleutelfiguren, zal het kwaliteitsbewust handelen in de teams aan kracht winnen. Een belangrijke interventie in dit kader vinden we het instellen van de taakgroepen waarin de discussie plaatsvindt over aspecten van de kwaliteit van onderwijs. Door het actief voeren van de dialoog over deze aspecten wordt synergie tussen de teams gecreëerd en ontstaat een gemeenschappelijk beeld over de na te streven onderwijskwaliteit. Daarnaast kan de professionaliteit en inzicht op het gebied van kwaliteitszorg verder worden uitgebouwd. Dat levert een kritischer zelfevaluatie op en een sterkere analyse op ten behoeve van de verbetercyclus.

Het SOMA College geeft voldoende mate invulling aan de standaard verantwoording en dialoog. Zo is er sprake van een actieve interne dialoog met studenten. Tevens spreekt het SOMA College met ouders over het onderwijs. Het SOMA College heeft voorts een actieve relatie met het werkveld en probeert hen ook te betrekken bij het onderwijs, bijvoorbeeld bij de examinering in de beroepspraktijk. Via het jaarverslag verantwoordt het SOMA College zich over de resultaten. Het college zou over deze resultaten nog actiever met het werkveld in gesprek kunnen gaan.

Financieel beheer

Als onderdeel van het onderzoek is ook een financiële risicoanalyse uitgevoerd. De inspectie heeft daarvoor de jaarstukken 2013 en aanvullend opgevraagde (toekomstgerichte) financiële gegevens geanalyseerd. We zien daarin geen verhoogde risico's voor de financiële continuïteit.

De financiële risicoanalyse geeft dan ook geen aanleiding tot het aanpassen van het financiële continuïteitstoezicht; wij handhaven het basisarrangement.

Dit besluit is gebaseerd op de door de instelling zelf verzamelde en verstrekte informatie en de toelichtingen daarop. De inspectie heeft geen extra onderzoek op de informatie verricht. Ook heeft de inspectie de volledigheid en/of de juistheid van de gegevens in de (financiële) administratie van de instelling niet onderzocht.

Toelichting

In onderstaande tabel wordt met enkele kengetallen de financiële ontwikkeling van het SOMA College in de periode 2011 tot en met 2016 afgezet tegen de signaleringsgrenzen. De inspectie hanteert deze signaleringsgrenzen om mogelijke risico's voor de financiële continuïteit te detecteren. De kengetallen tot en met 2013 zijn door Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) ontleend aan de door de instellingsaccountant gecontroleerde jaarrekeningen. De kengetallen vanaf 2014 zijn ontleend aan de in de jaarstukken 2013 opgenomen continuïteitsparagraaf.

Kengetallen	Realisatie			Begroting			Signaleringsgrenzen
	2011	2012	2013	2014	2015	2016	
Solvabiliteit II	0,45	0,55	0,60	0,61	0,58	0,57	< 0,30
Liquiditeit	1,07	1,32	1,64	1,85	1,86	2,01	< 0,50
Rentabiliteit	7,7%	5,8%	0,1%	0,0%	0,0%	0,0%	Meerjarig negatief

De rentabiliteit loopt weliswaar terug, de kengetallen blijven echter boven de signaleringsgrenzen. De relatief grote afhankelijkheid van het O&O Fonds vormt een aandachtspunt voor het SOMA College. Circa een derde van de inkomsten is afkomstig van het O&O Fonds. Gezien de omvang van de afhankelijkheid van deze cofinanciering alsmede de verwachte teruglopende rentabiliteit in de komende jaren leidt dit tot risico's voor de continuïteitsveronderstelling van het SOMA College. Naar aanleiding van het gesprek met het college van bestuur en de controller/manager bedrijfsvoering in oktober 2014 en uit de ontvangen aanvullende financiële gegevens zijn de zorgen over de omvang van de benodigde cofinanciering en de teruglopende rentabiliteit in belangrijke mate weggenomen. De afhankelijkheid van het O&O Fonds blijft weliswaar groot, maar de kans op het wegvallen van deze subsidie is op basis van de ontvangen argumenten en documenten als beperkt aan te merken.

In de continuïteitsparagraaf van 2013 ontbreekt de in de Regeling jaarverslaggeving onderwijs voorgeschreven verwachte ontwikkeling van de deelnemersaantallen. Vandaar zijn de in de volgende tabel opgenomen deelnemersaantallen vanaf 2014 ontleend aan de continuïteitsparagraaf in het concept geïntegreerd jaarverslag 2014.

	Realisatie			Begroting		
	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Deelnemersaantallen	838	866	920	794	883	938

Het aantal deelnemers van de bol opleidingen had een stabiele omvang in de afgelopen jaren. In de periode 2016-2017 zal dit aantal volgens de prognose van het SOMA College stijgen vanwege de start van de nieuwe opleiding technicus mobiele werktuigen.

Het aantal deelnemers van BBL opleidingen toont in 2014 een daling, hetgeen tot uitdrukking komt in de relatief lage totale deelnemersaantallen in 2014 ten opzichte van de overige jaren. Vanaf 2015 houdt het SOMA College echter weer rekening met een toename van de bbl deelnemers, omdat vanaf dat moment de nieuw ontwikkelde opleiding uitvoerder en landmeten wordt aangeboden.

2. Oordelen en bevindingen: Opleiding Machinist (bbl)

In dit hoofdstuk geven we de oordelen en bevindingen op het niveau van de onderzochte opleiding. Het onderzoek is uitgevoerd bij het kwalificatiedossiers Machinist. Deze opleidingen worden door het SOMA college aangeboden in een bol en een bbl-variant die door twee verschillende teams worden uitgevoerd. Wij onderzochten de bbl-variant.

Het kwalificatiedossier Machinist kent zes uitstroomrichtingen, waarvan het SOMA College er drie aanbiedt: wegebouw, grondverzet en hijswerk. Bij deze drie uitstroomrichtingen zijn de kwaliteitsgebieden onderwijsresultaten, onderwijsproces, examinering en diplomering, schoolklimaat en veiligheid en kwaliteitszorg en ambitie onderzocht.

Onderwijsresultaten: goede resultaten

Kwaliteitsgebied 1: Onderwijsresultaten	O	V
1.1 Studiesucces		•
1.2 Vervolgsucces (alleen bij entreeopleidingen)	-	-

De onderwijsresultaten voor de opleiding Machinist zijn goed met een gemiddeld jaarresultaat van 87,3 procent, een gemiddeld diplomaresultaat van 85,1 procent en een gemiddeld startersresultaat van 91,8 procent. De resultaten liggen in lijn met de sterke focus van dit team op het voorkomen van uitval en het behalen van onderwijsresultaten. In het teamplan worden ook activiteiten opgevoerd, bijvoorbeeld rond het tutoraat, gericht op het verbeteren van het onderwijsresultaat. Kijken we naar de plaatsing van studenten, dan ligt deze in lijn met wat het landelijk beeld is bij deze opleiding. De teamleider gaf aan hierop op dit moment nog niet te sturen. Met voor circa 79 procent van de studenten een passend diploma is de conclusie dat een ruime meerderheid van de studenten een diploma haalt dat passend is bij de vooropleiding.

Onderwijsproces: resultaatgericht onderwijs

Kwaliteitsgebied 2: Onderwijsproces	O	V	G
2.1 Programma		•	
2.2 Zicht op ontwikkeling		•	
2.3 Didactisch handelen		•	
2.4 Ondersteuning		•	
2.5 Samenwerking	-	-	-
2.6 Beroepspraktijkvorming		•	

Het programma van de opleiding is goed ontwikkeld en kent een duidelijke structuur en samenhang wat betreft het onderwijs, de beroepspraktijkvorming en

de examinering. De combinatie van kennisvakken en praktijktraining op de schoollocatie maakt beroepsgericht leren goed mogelijk. De programmering is duidelijk afgestemd op het werkveld met telkens twee weken fulltime onderwijs en dan zes á acht weken beroepspraktijkvorming. Studenten en werkveld hechten sterk aan deze programmering. Het eigenaarschap van het programma ligt duidelijk bij het team. Daar waar tekortkomingen worden gesignaleerd, wordt dat door het team veelal direct opgepakt. Een voorbeeld betreft de introductie van specifieke programma-elementen van hijswerk en wegenbouw. Het team voorziet in een remediërend programma dat aangeboden wordt onder andere tijdens de verplichte avondschool. We zien duidelijk ruimte voor verbetering als het gaat om versnelling en/of verdieping in het programma voor studenten die dat nodig hebben.

Het didactisch handelen is voldoende. Studenten zijn positief over de vakkennis van de docenten. We zien dat er geleerd wordt in de lessen. Zichtbaar is dat er gevarieerd wordt in werkvormen in de les. Daarbij is ons in alle klassikale lessen opgevallen dat de lessen vooral een groepsgerichte aanpak kennen en studenten nog onvoldoende op individueel niveau worden aangesproken. Het leereffect kan worden vergroot wanneer de individuele student wordt geactiveerd en op dat niveau ook van feedback wordt voorzien. Daarnaast zien wij dat er niet wordt ingespeeld op studenten die extra uitdaging of aandacht nodig hebben binnen de lessituatie. Gedifferentieerd lesgeven en onderscheid maken tussen studenten kan de motivatie en effectiviteit verder vergroten van studenten. Daarnaast missen we blijk van hoge verwachtingen bij docenten. Het effect daarvan is dat studenten mogelijk veelal net voldoende resultaten leveren en niet worden gestimuleerd een zo hoog mogelijke prestatie te leveren. Bij de lessen in het taal- en rekencentrum constateren wij dat door het computer-gestuurde leren, andere studenten niet profiteren van de vragen of leerpunten van hun klasgenoten, hier zien wij nog ruimte voor verbetering.

Het zicht op de ontwikkeling van studenten is voldoende. Ook wordt, waar nodig, extra ondersteuning geboden. De opleiding kent een zorgvuldige intake, waarvan de resultaten worden vastgelegd. Mede op basis van kennistoetsen, die regelmatig worden afgenomen, en competentiemetingen vinden leerlingbesprekingen plaats over de voortgang. We hebben drie aandachtspunten voor de begeleiding. Ten eerste missen we eenduidigheid in het overdraagbaar vastleggen van afspraken en de opvolging van de vastgestelde afspraken. Ten tweede blijkt dat tijdens de twee weken onderwijs er veel contact is tussen de tutor en de student en dat er bij achterblijvende resultaten direct door de docenten wordt ingegrepen. Echter uit de gesprekken met docenten en studenten blijkt dat de begeleiding en daarmee het zicht op ontwikkeling in de periode dat de studenten in de beroepspraktijk zijn, groter kan. De genoemde punten worden herkend door het team en krijgen aandacht binnen de taakgroep tutoraat. Ten slotte beoordelen we de focus in de begeleiding als sterk gericht op het behalen van resultaten en minder gericht op de potentiële ontwikkelmogelijkheden van de studenten. Het risico hierbij is dat studenten die extra uitdaging nodig hebben onvoldoende worden gezien, gefaciliteerd en gestimuleerd om bovengemiddeld te presteren en zo hun potentieel optimaal te benutten. Ook blijven mogelijke ontwikkelpunten van studenten onderbelicht.

De beroepspraktijkvorming is voldoende. De studenten zijn tevreden over de bpv en geven aan veel te leren. De studenten zijn tevreden over de begeleiding van zowel de praktijkopleiders als de begeleiding die zij van school krijgen. De voorbereiding van de bpv en het gebruik van de trajectmap roept, met name voor de praktijkbegeleiders, veel vragen op. We zien een aandachtspunt voor de instelling om de praktijkopleiders bij het gebruik van de trajectmap meer te ondersteunen. We zien voorts duidelijk ruimte voor verbetering door het meer integreren van de ervaringen uit de beroepspraktijkvorming in de lessen en de begeleiding daarvan.

De samenwerking die het team heeft met het bedrijfsleven is beschreven en beoordeeld bij de beroepspraktijkvorming en onder kwaliteitszorg. De samenwerking met de aanleverende scholen ten behoeve van de intake en met gemeenten op het punt van het voorkomen van voortijdig schoolverlaten is niet aan de orde geweest tijdens het onderzoek. We beoordelen deze standaard om die reden dan ook niet.

Examinering en diplomering: degelijk en geborgd

Kwaliteitsgebied 3: Examinering en diplomering	O	V	G
3.1 Kwaliteitsborging examinering en diplomering		•	
3.2 Exameninstrumentarium		•	
3.3 Afname en beoordeling		•	

De kwaliteitsborging van de examinering en diplomering wordt door de examencommissie voldoende ingevuld. Door de examenmix van kennistoetsen, een gesimuleerd praktijkexamen met onafhankelijke deskundige beoordelaars en enkele praktijkexamens in de beroepspraktijk is de objectiviteit, authenticiteit en betrouwbaarheid goed geborgd. De commissie heeft veel zicht op de uitvoering van de examinering. Het proces van diplomering verloopt zorgvuldig en is geborgd. De examendossiers zijn compleet.

Het examenmateriaal voor zowel het beroepsgerichte deel als dat voor Nederlands dekt de vereisten van het kwalificatiedossier en voldoet aan de toetstechnische eisen.

De afname en beoordeling is deugdelijk doordat voor het praktisch eindexamen (gesimuleerd bij het SOMA College) en de kennistoetsen de afnamecondities en beoordeling goed vergelijkbaar zijn. De afnamecondities bij het SOMA College zijn ook goed vergelijkbaar met de beroepscontext.

Schoolklimaat en veiligheid: betrokken

Kwaliteitsgebied 4: Schoolklimaat en veiligheid	O	V	G
4.1 Schoolklimaat		•	
4.2 Veiligheid		•	
4.3 Leeromgeving			•

Het schoolklimaat dat door de docenten wordt gecreëerd is betrokken en kent duidelijke schoolregels en omgangsvormen. De docenten benaderen studenten positief, maar binnen de schoolse weken missen we een duidelijk stimulerend en ambitieus pedagogisch klimaat. Wij vinden dat de benadering van studenten meer stimulerend kan, zodat de studenten die meer kunnen ook in staat worden gesteld om hun potentieel optimaal te benutten en in al hun prestaties boven het gemiddelde uit te steken. De studenten geven aan in de bpv, waar deze bbl studenten de meeste tijd van hun opleiding doorbrengen, wel gestimuleerd en uitgedaagd te worden. Het meer integreren van ervaringen uit de bpv in de lessen kan ondersteunend zijn in het stimuleren van studenten. Tevens kan een meer individueel gerichte aanpak in de lessen en differentiatie in het programma de studenten die extra uitdaging nodig hebben, ondersteunen.

Er is sprake van een veilig schoolklimaat. Als er incidenten zijn, grijpt het team direct in.

De leeromgeving is door de unieke praktijklocatie, de beschikbare machines en materialen en de goede huisvesting als goed beoordeeld.

Kwaliteitszorg en ambitie: kwaliteitsbewust handelen versterken

Kwaliteitsgebied 5: kwaliteitszorg en ambitie	O	V	G
5.1 Evaluatie en verbetering		•	
5.2 Kwaliteitscultuur		•	
5.3 Verantwoording en dialoog	-	-	-

De evaluatie en verbetering zijn voldoende. Er is sprake van een werkende cyclus van kwaliteitszorg waarin de stappen zoals door het SOMA College gedefinieerd worden doorlopen. De kwaliteitszorg in het kader van de onderwijsresultaten (verbeteringen gericht op vermindering uitval, vermindering herkansingen, kennistoetskwaliteit, resultaatgerichte begeleiding) beoordelen we als effectief. Wel verdient de kwaliteitszorg aanscherping om effectiever de onderwijskwaliteit meer in de volle breedte te kunnen ondersteunen en verbeteren. Het teamplan benoemt de instellingsbrede en de opleidingsspecifieke doelen. We zien voorts dat het team hoge ambities heeft geformuleerd ten aanzien van onderwijsresultaten en tevredenheid van werkgevers en studenten. De toetsbaarheid van de (verbeter-) doelen en de daarbij horende acties kan echter soms scherper geformuleerd worden, zodat ook helder is welk doel werkelijk wordt nagestreefd. Hiermee kunnen de bijbehorende interventies scherp op hun effectiviteit beoordeeld worden.

Met monitoringgegevens, de zelfevaluatie en de audit (met onafhankelijke deskundige) beschikt het team over voldoende sturingsinformatie om waar nodig de kwaliteit bij te sturen. Een tweede verbeterpunt in de kwaliteitszorgcyclus betreft de zelfevaluatie. Deze wordt nog te instrumenteel ingevuld, waarbij ter onderbouwing van een beoordeling veelal de uitgevoerde activiteiten worden gegeven. Wat we daarbij echter missen is of het team het eigen handelen, bijvoorbeeld in het kader van didactisch handelen of studieloopbaanbegeleiding, ook als effectief beoordeelt in het kader van de gestelde doelen. Doordat dit nu niet gebeurt, ontstaat het risico dat tekortkomingen in het handelen niet tijdig worden opgespoord en vervolgens bijgesteld. Ook ondersteunt deze werkwijze niet het nagestreefde kwaliteitsbewustzijn ten aanzien van het eigen handelen bij het team. De periodieke audit is voldoende kritisch en kunnen behulpzaam zijn voor de verbetering van de zelfevaluatie en het gebruik daarvan. We zien ook dat het team de uitkomsten van de audits heeft meegenomen in de teamplannen.

De kwaliteitscultuur is voldoende, maar de professionele kwaliteitscultuur binnen teams die de instelling beoogt, is nog niet breed geworteld in het team. Ondanks dat er bij het team draagvlak bestaat voor het werken aan onderwijskwaliteit, ervaren teamleden beperkingen ten aanzien van de eigen beïnvloedingsmogelijkheden van de onderwijskwaliteit. We zien daarom ruimte voor het onderwijskundig leiderschap om het team meer mede-eigenaar te maken van het verbeteren van de onderwijskwaliteit van hun opleiding ook in kader van de doelstellingen van de instelling. Daarin past het benoemen van het verbeterpunt in het teamplan om een grotere betrokkenheid van teamleden bij de kwaliteitszorg te creëren. Dit vergroot het mede-eigenaarschap. Dat geldt voor de betrokkenheid van enkelen bij de taakgroepen.

De verantwoording en dialoog beoordelen we nog niet, omdat we niet hebben onderzocht hoe er aan de verantwoording van de onderwijsresultaten invulling gegeven wordt. Het team heeft wel een open dialoog met studenten en ouders. Ook is dit schooljaar met een werkveldcommissie gestart, waarbij de ontwikkelingen van de opleiding centraal staat.

Bijlage I Onderwijsresultaten

In de pilot zijn naast de reguliere indicatoren jaar- en diplomaresultaat ook andere indicatoren geïntroduceerd. De uitwerking ervan vindt u hieronder.

De onderwijsresultaten op instellingsniveau zijn hoog en stabiel met een gemiddeld jaar- en diplomaresultaten van boven de 80 procent. Ten opzichte van het landelijk beeld doet het SOMA College het goed. Het SOMA College stuurt op de onderwijsresultaten en hanteert streefnormen die hoger liggen dan de norm die de inspectie hanteert.

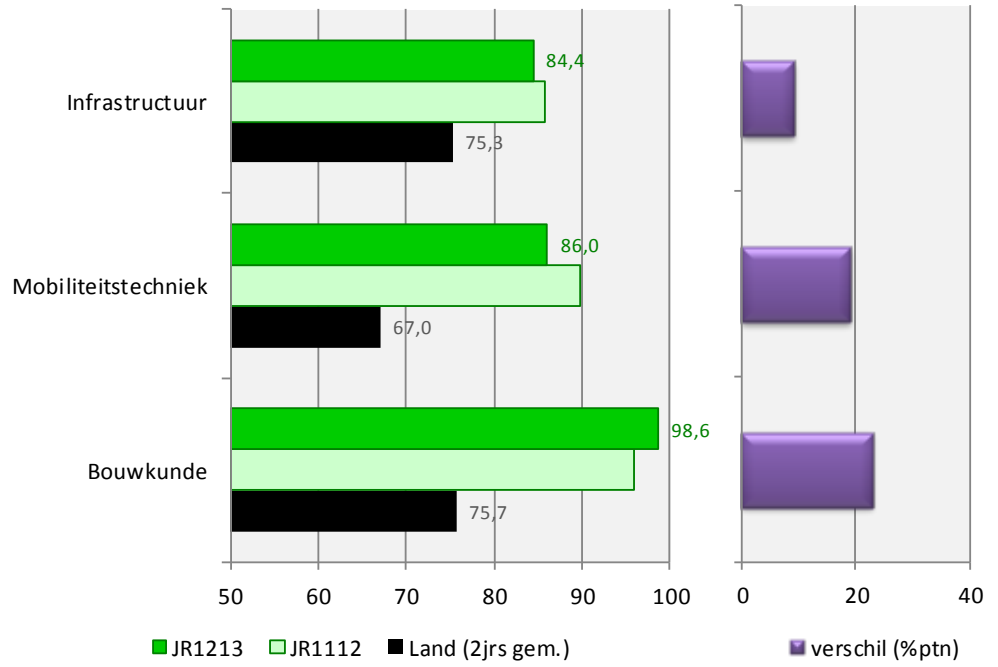
Bezien we het huidige niveau van de onderwijsresultaten van het SOMA College op subgroep-niveau, afgezet tegen het landelijk gemiddelde van soortgelijke subgroepen, dan constateren we dat de subgroepen infrastructuur en mobiliteitstechniek gemiddeld hogere onderwijsresultaten laten zien. Dat geldt voor jaar- en diplomaresultaten en voor het startersresultaat (zie bijlage I.1, I.2 en I.3 voor een overzicht). De subgroep bouwkunde is door de bijzondere inrichting van het onderwijstraject minder goed vergelijkbaar met landelijke soortgenoten. Kijken we op hetzelfde subgroep-niveau naar de plaatsing van studenten en de interne opstroom dan blijkt dat SOMA College gemiddeld genomen identiek de studenten plaatst. Dat geldt eveneens voor de interne opstroom en voor de subgroep infrastructuur, maar niet voor mobiliteitstechniek, dat sterk achterblijft bij het landelijke beeld. Wat vervolgens opvalt, is dat ondanks een vergelijkbare plaatsing van studenten, het SOMA College op subgroep-niveau hoge percentages passend diploma laat zien, wat erop kan wijzen dat de instelling erin slaagt gemiddeld genomen meer studenten met een lagere vooropleiding naar een diploma te leiden. (zie bijlage I4, I5 en I6 voor een overzicht).

Als we onderliggend wat meer inzoomen op de onderliggende kwalificatiedossiers dan blijken er verschillen te bestaan. Met name bij de kleine opleidingen binnen de subgroep infrastructuur Vakman GWW en Straatmaker was sprake van zeer forse onderplaatsing met percentages boven de 85 procent. Bij de Stratenmaker is hierin verandering gekomen door bewuster en gericht te plaatsen. Dit heeft ook direct geleid tot een verbetering van het aandeel passende diploma's voor deze opleiding (zie bijlage I7).

I.1 Jaarresultaat

Jaarresultaat (JR) naar subgroep

SOMA-College (laatste twee jaren) en Landelijk 2-jaars gemiddelde

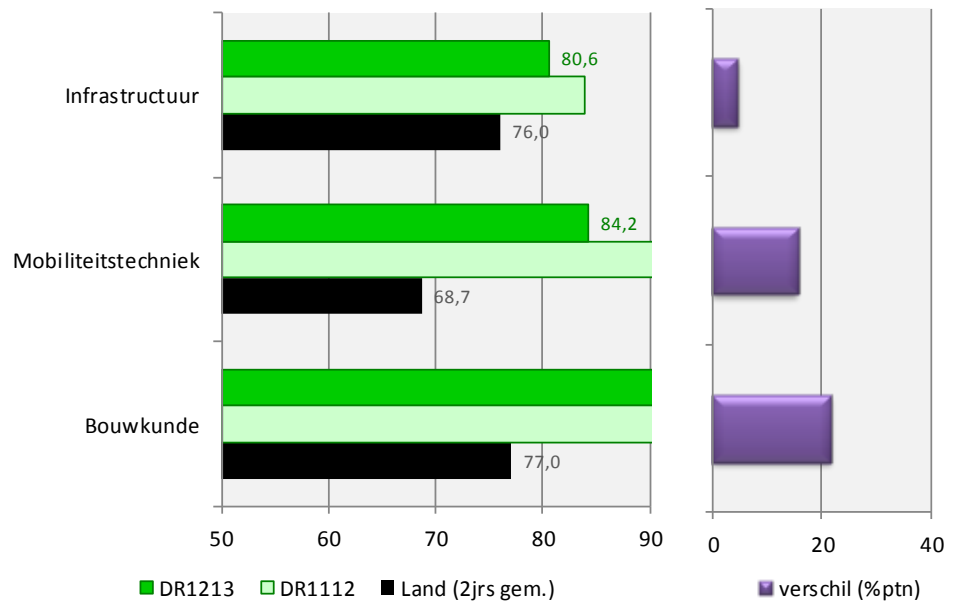

I.2 Diplomaresultaat

Diplomaresultaat (DR) naar subgroep

SOMA-College (laatste twee jaren) en Landelijk 2-jaars gemiddelde

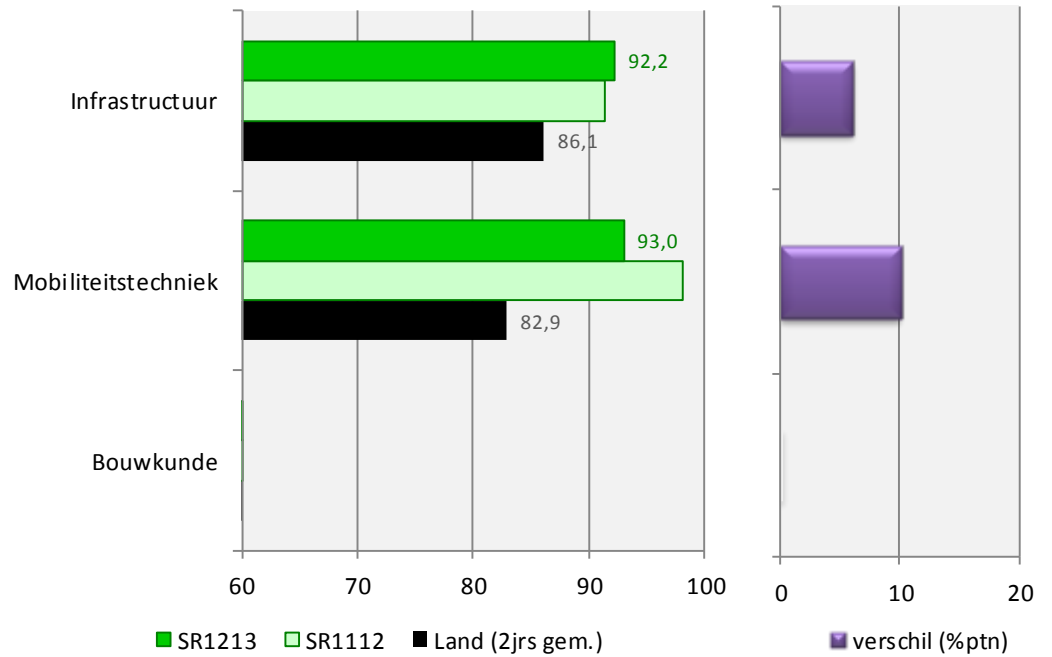

I.3 Startersresultaat

NB: De gegevens van subgroep Bouwkunde zijn niet volledig, daarom niet gepresenteerd.

Startersresultaat (SR) naar subgroep

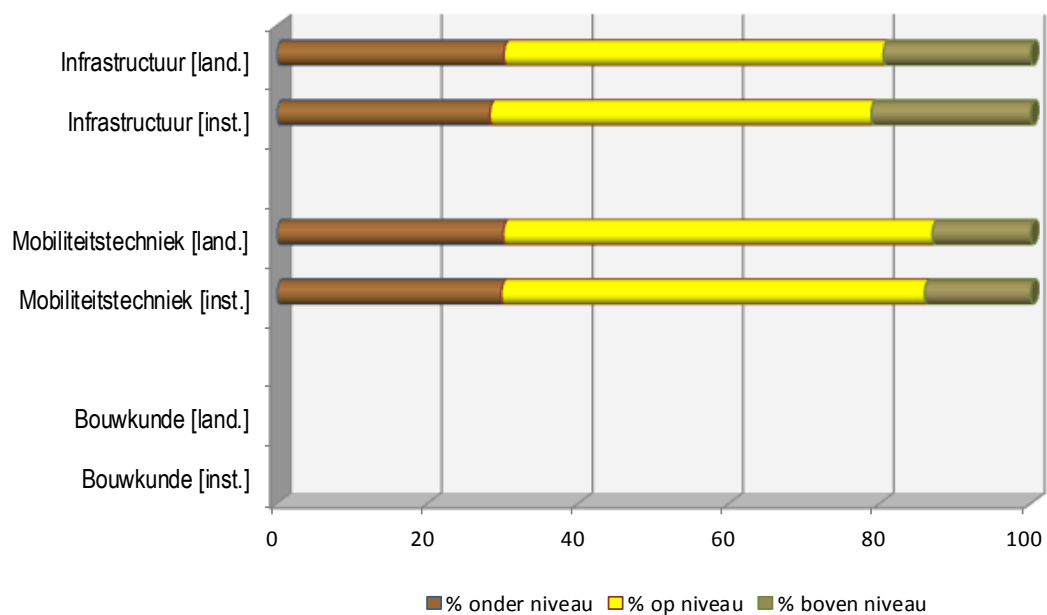
SOMA-College (laatste twee jaren) en Landelijk 2-jaars gemiddelde

I.4 Plaatsing naar niveau

NB: De gegevens van subgroep Bouwkunde zijn niet volledig.

Plaatsing starters o.b.v. vooropleiding | naar subgroep
SOMA-College en landelijk (2012/2013)

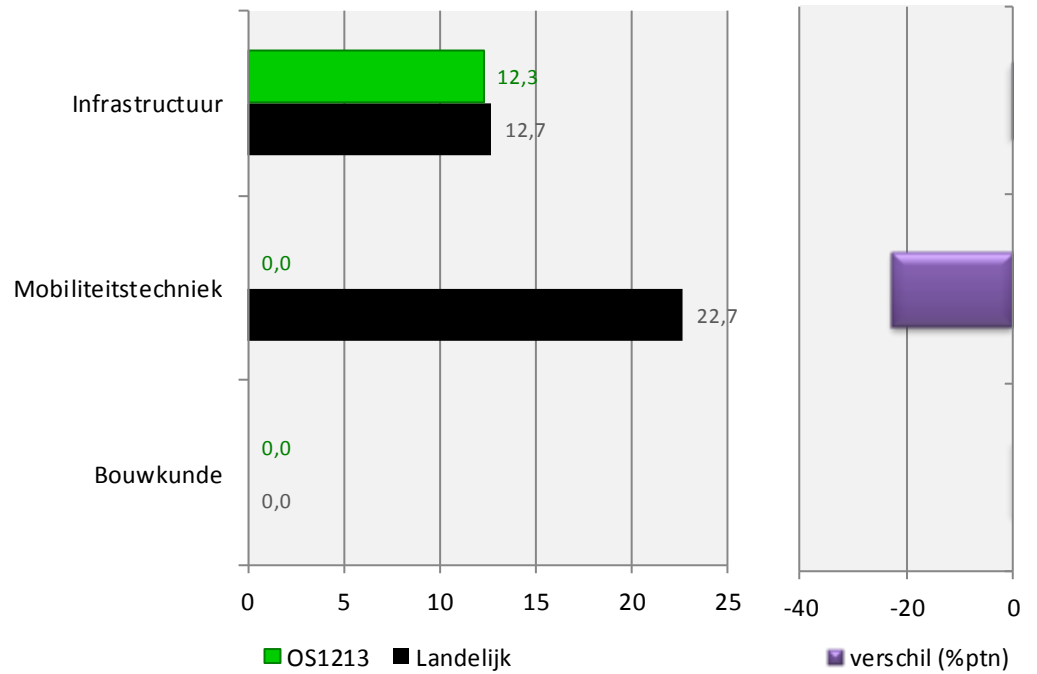

I.5 Opstroom (OS)

NB: De gegevens van subgroep Bouwkunde zijn niet volledig.

Opstroom (OS) naar subgroep

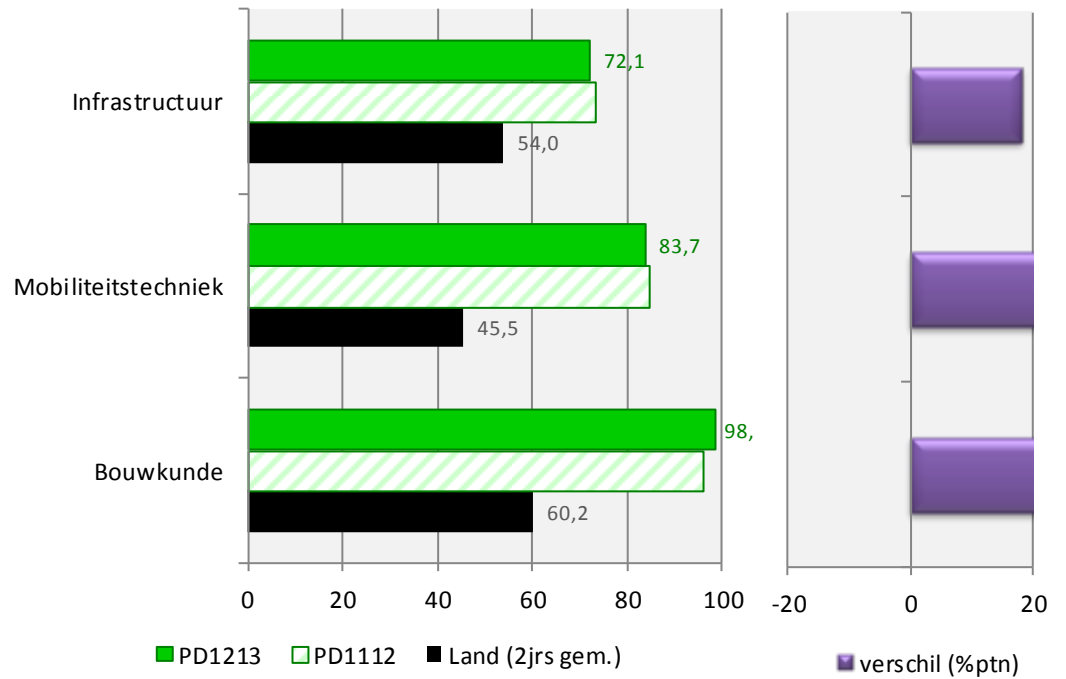
SOMA-College en landelijk (2012/2013)

I.6 Passend diploma (PD)

Passend Diploma (PD) naar subgroep

SOMA-College (laatste twee jaren) en Landelijk 2-jaars gemiddelde

I.7 Onderwijsresultaten naar kwalificatiedossier

SOMA-College

Normerende indicatoren* naar kwalificatiedossier / per jaar en 2-jaars gemiddelde

bc-id	Kwalificatiedossier	Jaarresultaat			Diplomaresultaat			Startersresultaat		
		1112	1213	2jr-g	1112	1213	2jr-g	1112	1213	2jr-g
bc087	Kaderfunctionaris bouw , infra en gespec	.	98,6	.	.	98,6	.	100,0	96,8	97,5
bc107	Machinist	88,0	86,5	87,3	86,2	83,7	85,1	92,1	91,4	91,8
bc201	Straatmaker	57,1	75,0	64,9	60,0	66,7	62,1	81,3	100,0	89,7
bc216	Vakman gw w	84,6	69,6	75,0	60,0	36,4	43,8	90,5	93,5	92,5
bc141	Mobiele w erktuigen	89,7	86,0	87,8	90,9	84,2	87,3	98,1	93,0	95,5

SOMA-College

Indicerende indicatoren naar kwalificatiedossier versus landelijk

bc-id	Kwalificatiedossier	% pts. onder		% pts. op		% pts. boven		Opstroom	
		inst.	land.	inst.	land.	inst.	land.	inst.	land.
bc087	Kaderfunctionaris bouw , infra	0,0	0,0	91,7	89,2	8,3	10,8	0,0	0,0
bc107	Machinist	24,8	27,8	54,4	50,0	20,9	22,2	11,1	6,9
bc201	Straatmaker	38,5	27,1	46,2	51,7	15,4	21,2	23,8	13,8
bc216	Vakman gw w	41,3	35,6	34,8	49,7	23,9	14,7	15,4	20,7
bc141	Mobiele w erktuigen	29,8	38,0	56,1	46,9	14,0	15,1	0,0	22,8

SOMA-College

Passend Diploma (indicerende indicator) naar kwalificatiedossier versus landelijk

bc-id	Kwalificatiedossier	% diploma onder		% diploma op		% diploma boven		Passend Diploma	
		inst.	land.	inst.	land.	inst.	land.	inst.	land.
bc087	Kaderfunctionaris bouw , infra	1,4	27,3	63,9	48,9	34,7	23,8	98,6	72,7
bc107	Machinist	20,7	26,2	60,3	55,7	19,0	18,1	79,3	73,8
bc201	Straatmaker	56,3	59,2	43,8	39,6	0,0	1,2	43,8	40,8
bc216	Vakman gw w	82,6	55,4	13,0	43,0	4,3	1,5	17,4	44,6
bc141	Mobiele w erktuigen	16,3	48,9	60,5	45,1	23,3	6,0	83,7	51,1

Bijlage II Toelichting normering

Voorlopige normering waarderingskader mbo16
Ten behoeve van pilot mbo.
26 maart 2015.

1. Definitie onderwijskwaliteit

We definiëren het begrip onderwijskwaliteit als de gezamenlijke kwaliteit van de gebieden Onderwijsresultaten (1), Onderwijsproces (2), Examinering en diplomering (3) en Schoolklimaat en veiligheid (4). De gebieden Kwaliteitszorg en ambitie (5) en Financieel beheer (6) zijn voorwaardelijk voor - duurzame verbetering van - onderwijskwaliteit.

Voor het eindoordeel over de kwaliteit van de opleiding(en) binnen een kwalificatiedossier spelen de oordelen op de standaarden in de eerste vier kwaliteitsgebieden dus een bepalende rol. Kwaliteitszorg en ambitie wordt wel op teamniveau beoordeeld, maar het oordeel weegt niet mee bij het eindoordeel van de opleiding(en). De bevindingen op dit gebied worden meegenomen bij het eindoordeel op instellingsniveau (zie verder onder 4).

In het eindoordeel van de opleiding hanteren we dezelfde driepuntschaal als op standaardniveau: goed, voldoende, onvoldoende. We geven geen oordelen op de kwaliteitsgebieden als geheel.

2. Oordeel per standaard

We vergelijken de aangetroffen situatie op de instelling met de beschrijving in het portret dat bij de standaard hoort en geven daar een waardering aan in een tweepuntschaal (voldoende/onvoldoende) of een driepuntschaal (goed/voldoende/onvoldoende). De waardering sluit als volgt aan op het portret.

- *Goed: de situatie is rijker dan portret*
- *Voldoende: de situatie komt overeen met het portret*
- *Onvoldoende: de situatie komt (te) weinig overeen met het portret*

In de tabel hieronder geven we aan voor welke standaarden een tweepuntschaal of een driepuntschaal geldt. Voor Financieel beheer (Gebied 6) en Overige wettelijke vereisten (Gebied 7) geldt een tweepuntschaal.

Tabel 1. Beoordelingsschaal per standaard op niveau opleidingen/KD.

Gebieden		Aantal standaarden	Oordeel KD/opleiding per standaard
1.	Onderwijsresultaten	1*)	voldoende / onvoldoende opbrengsten
2.	Onderwijsproces	6	goed / voldoende / onvoldoende
3.	Examinering en diplomering	3	goed / voldoende / onvoldoende
4.	Schoolklimaat en veiligheid	3	goed / voldoende / onvoldoende
5.	Kwaliteitszorg en ambitie	3	goed / voldoende / onvoldoende (weegt niet mee bij eindoordeel opleiding)

3. Eindoordeel per opleiding/kwalificatiedossier

We onderscheiden de volgende drie oordelen op opleidingsniveau. Het oordeel kan ook het kwalificatiedossier als geheel betreffen.

3.1 Opleiding van goede kwaliteit

Een opleiding is van goede kwaliteit als Didactisch handelen (2.3), Beroepspraktijkvorming (2.6), Veiligheid (4.2) én de Kwaliteitsborging examinering en diplomering (3.1) als goed zijn beoordeeld en alle overige standaarden in de gebieden 1 t/m 4 voldoende zijn.

3.2 Opleiding van voldoende kwaliteit

Een opleiding is van voldoende kwaliteit als de opbrengsten (1.1) op voldoende niveau zijn én de standaarden Didactisch handelen (2.3), Beroepspraktijkvorming (2.6), Veiligheid (4.2) en de drie examenstandaarden voldoende scores. Daarnaast moeten binnen het gebied Onderwijsproces drie van de overige vier standaarden voldoende zijn en binnen het gebied Schoolklimaat en veiligheid een van de overige twee standaarden.

Tabel 2. Beslistabel eindoordeel opleidingen

STANDAARDEN		OORDEEL OP STANDAARD	
1.1	Onderwijsresultaten	voldoende	voldoende
2.1	Programma	voldoende	3 van 4 voldoende
2.2	Zicht op ontwikkeling	voldoende	3 van 4 voldoende
2.3	Didactisch handelen	goed	voldoende
2.4	Ondersteuning	voldoende	3 van 4 voldoende
2.5	Samenwerking	voldoende	3 van 4 voldoende
2.6	Beroepspraktijkvorming	goed	voldoende
3.1	Kwaliteitsborging examinering en diplomering	goed	voldoende
3.2	Exameninstrumentarium	voldoende	voldoende
3.3	Afname en beoordeling	voldoende	voldoende
4.1	Schoolklimaat	voldoende	1 van 2 voldoende
4.2	Veiligheid	goed	voldoende
4.3	Leeromgeving	voldoende	1 van 2 voldoende
EINDOORDEEL OPLEIDING		GOED	VOLDOENDE

3.3 Opleiding van onvoldoende kwaliteit

Als aan één van de vereiste zeven standaarden (blauw) niet wordt voldaan, dan is er – ongeacht de score op de overige standaarden – sprake van onderwijs van onvoldoende kwaliteit in de zin van artikel 6.1.4 en 6.2.2 van de WEB.

4. Eindoordeel kwaliteitszorg Instelling

Het gebied Kwaliteitszorg en ambitie wordt op instellingniveau beoordeeld. Bij de bepaling van het niveau van kwaliteitszorg (goed, voldoende of onvoldoende) spelen de bevindingen op opleidingsniveau een belangrijke rol.

Voor een eindoordeel voldoende moeten alle drie standaarden voldoende scoren. Voor een eindoordeel goed moeten twee van de drie standaarden goed zijn. Als aan een van

de drie standaarden van het gebied Kwaliteitszorg en ambitie niet wordt voldaan, dan wordt de kwaliteitszorg als geheel als onvoldoende beoordeeld.

Tabel 3. Beslistabel eindoordeel Kwaliteitszorg en ambitie (instelling).

STANDAARDEN KWALITEITSZORG EN AMBITIE		OORDEEL OP STANDAARD	
5.1	Evaluatie en verbetering	2 van 3 goed	voldoende
5.2	Kwaliteitscultuur	2 van 3 goed	voldoende
5.3	Verantwoording en dialoog	2 van 3 goed	voldoende
EINDOORDEEL		GOED	VOLDOENDE